

Utvrđivanje profesionalnih vrednosti i preferencija u razvoju karijere medicinskih sestara i tehničara

Dragana Blagojević

Vojnomedicinska akademija,
Beograd, Srbija

Corenspondence:
Dragana Blagojević
miragaga@snet.rs

Received: October 02, 2013

Accepted: January 16, 2014

STRUČNI RAD
PROFESSIONAL PAPER

SAŽETAK

Zdravstvena nega kao integralni deo zdravstvene zaštite je profesionalno područje medicinskih sestara i tehničara. Kako bi karijera medicinskih sestara bila uspešna i planirana potrebna je spoznaja o sebi i svojim potencijalima, vrednostima i preferencijama. Utvrđivanje vrednosti i preferencija u profesiji medicinskih sestara-tehničara korisno je kako za organizaciju, pojedinca tako i za samu profesiju. Cilj ovog rada je bio da se utvrde kategorije koje medicinske sestre-tehničari ističu, odnosno one koje preferiraju u domenu svoga rada zavisnosno od dužine radnog isustva.

KLJUČNE REČI

Karijera, medicinske sestre, preferencije, vrednosti.

UVOD

Zdravstvena nega kao integralni deo zdravstvene zaštite je profesionalno područje medicinskih sestara i tehničara. Međunarodna organizacija rada (ILO) juna 1970. god. definisala je „Profesionalnu medicinsku sestru kao osobu, koja je edukovana i osposobljena za izvršenje visokosloženih i odgovornih funkcija i ovlašćena je da ih obavlja“ (1).

Karijeru kao međusobno povezan, sukcesivan sled poslova, položaja i radnih iskustava tokom života prate promene u preferencijama, stavovima, iskustvima i ponašanju pojedinaca (2).

Kako bi karijera medicinskih sestara bila uspešna i planirana potrebna je spoznaja o sebi i svojim potencijalima, vrednostima i preferencijama. Tu spoznaju moraju imati i pojedinac i organizacija.

Radne vrednosti ispituju ciljeve koje pojedinac pokušava ostvariti svojim radom i one se formiraju pre zaposlenja, dok se profesionalne radne vrednosti razlikuju u konkretnim zanimanjima i te razlike obično rastu sa dužinom radnog staža (3).

Na početku 21. veka sve su vidljiviji dokazi o tome da se radne vrednosti menjaju. Istraživanja u SAD su pokazala da su dominantne vrednosti pod značajnim uticajem godina zaposlenih. Pedesetih godina prošlog veka, zaposleni koji su imali više od 60 godina života, kao radnu vrednost su isticali vredne radnike i lojalne organizaciji, dok u ovom veku zaposleni koji imaju manje od 25 godina života ističu privrženost sopstvenim ciljevima i težnju ka finansijskom uspehu (4).

Cilj ovog rada je bio da se utvrde kategorije koje medicinske sestre-tehničari ističu, odnosno one koje preferiraju u domenu svoga rada zavisno od dužine radnog isustva.

MATERIJAL I METODE

U ovom istraživanju primenjen je epidemiološka studija putem anketnog upitnika. U izradi rada korišćeni su podaci dobijeni preko anketnog upitnik sa 21. pitanjem.

Kategorije koje su ovim upitnikom ocenjivane su: sigurnost (pitanje pod red. br. 5,12,19), osećaj pripadnosti (pitanje pod red. br. 6,13,20), priznanje (pitanje pod red. br.7,14,21), raznolikost (pitanje pod red. br. 3,9,17), autonomija (pitanje pod red. br. 2,10,16), odgovornost (pitanje pod red. br. 2,8,15) i upotreba sposobnosti (pitanje pod red. br. 4,11,18).

Ponudeni odgovori gradirani su Likert skalom od odgovora najmanje značajno (1) do veoma značajno (5).

UZORAK

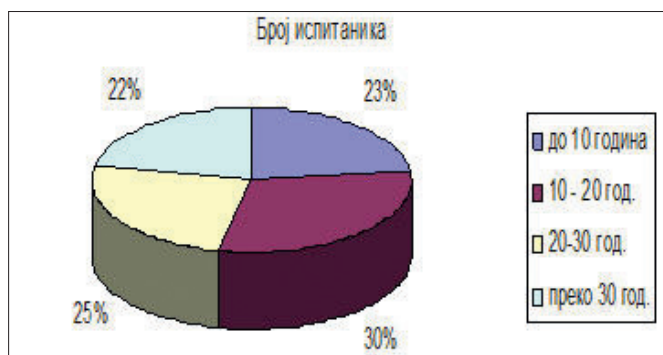
Ispitanici su medicinske sestre-tehničari zaposleni u Vojnomedicinskoj Akademiji sa različitom dužinom radnog iskustva.

Ispitanici su bili podeljeni u 4 grupe (grafikon br.1): prvu grupu činili su ispitanici koji imaju do 10 godina radnog staža, drugu grupu ispitanici od 10 do 20, treću grupu ispitanici od 20 do 30 godina radnog staža i četvrtu grupu činili su ispitanici preko 30 godina radnog staža. U istraživanju učestovalo je 60 ispitanika- medicinskih sestara.

REZULTATI

Deskriptivnom analizom odgovora, razmatrane su potrebe medicinskih sestara-tehničara koje smatraju važnim za obavljanje radnih zadataka.

Na grafikonu br. 2 dat je prikaz kategorija potreba u radu koje ispitanici, podeljeni po grupama, ističu kao značajne.

Графикон 1. Prikaz ispitanika prema dužini radnog staža

Analizom dobijenih rezultata prva grupa ispitanika kao najbitniju kategoriju ocenjuju priznanje (3.95), a osećaj pripadnosti ocenjenu kao najmanje značajnu kategoriju (3.05).

Druga grupa ispitanika tj. oni koji imaju od 10-20 god. radnog staža ocenjuju odgovornost kao najbitniju kategoriju (4.03), a raznolikost posla i sigurnost kao najmanje značajnu kategoriju (3.03).

Najveći značaj odgovornosti kao kategoriji dale su i treća (3.64) i četvrta (4.19) grupa ispitanika, dok je autonomija za ove dve grupe ispitanika najmanje bitna kategorija.

Na grafikonu br. 3 dat je prikaz kategorija potreba koje ispitanici preferiraju u svom radu. Analizom rezultata preferiranih kategorija, prva i treća grupa ispitanika ističu sigurnost u radu, druga grupa priznanje, dok četvrta grupa ne menja svoje mišljenje i ističe odgovornost u radu.

DISKUSIJA

U shvatanju značenja karijere izdvajaju se pojmovi: planiranje karijere, upravljanje karijerom, razvoj karijere (5).

Razvoj karijere ima za cilj povezivanje potreba, znanja i veština zaposlenih sa postojećim i budućim potrebama organizacije. Pored organizacije značajnu ulogu u razvoju karijere ima i sam pojedinac.

U različitim periodima svog života čovek ima specifičan odnos prema karijeri (6).

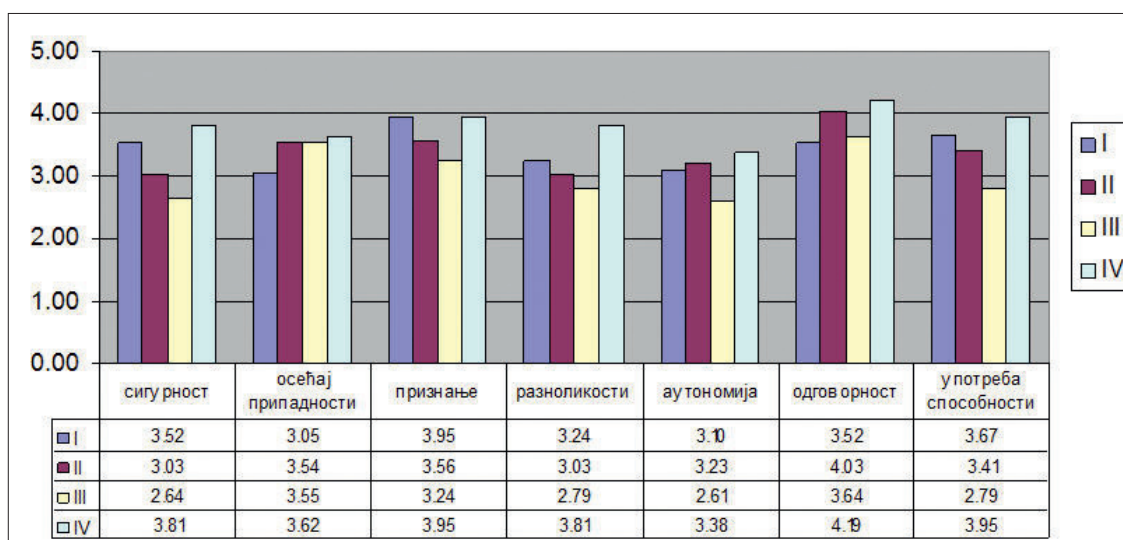
- U fazi uspostavljanja karijere - uvođenja u posao (od 18-35. god. života) zaposleni ispituje sopstvene ciljeve, mogućnosti i snage, i ovo je faza orijentacije i učenja.
- U fazi napredovanja (od 30-45. god. života) zaposleni stiče sigurnost i samostalnost u radu, dolazi do napretka, a samim tim i povećanja samopouzdanje i kompetentnost.
- U fazi održavanja karijere (od 40-55. god. života) zaposleni ima stabilan, potvrđen i priznat položaj u organizaciji, proverena znanja, potvrđene sposobnosti i nesporne rezultate rada. Raste privrženost organizaciji.

Faza kasne karijere (od 55. god. i traje do penzionisanja). Mnogi je označavaju fazom povlačenja i opadanja aktivnosti. Karakteristika je ispunjenost poslom i minimalnim radom.

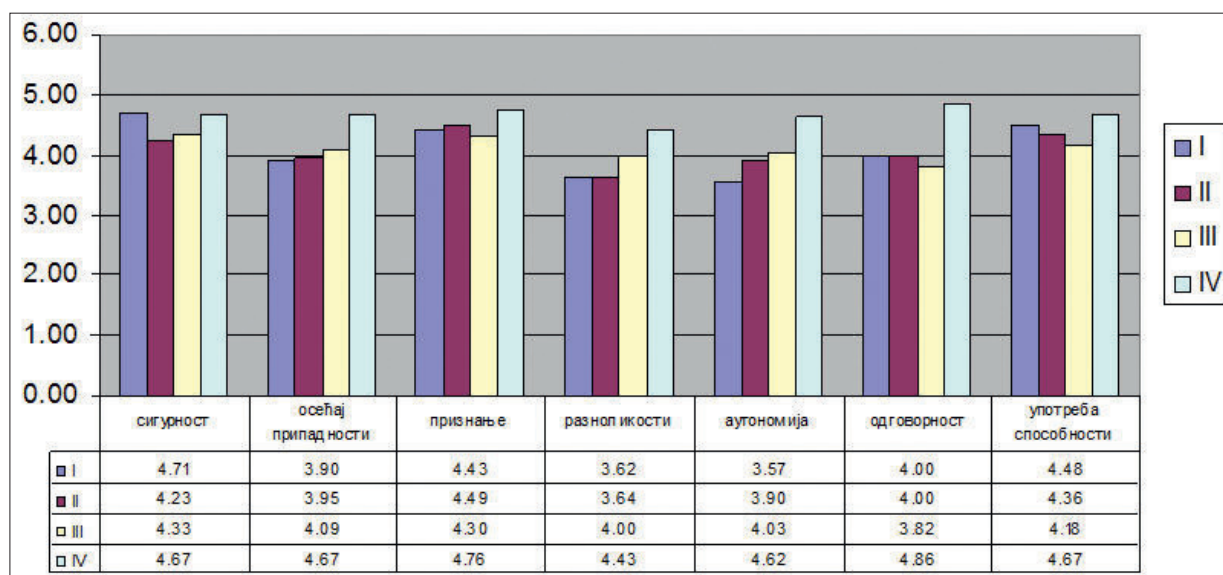
Ključ za uspešnu karijeru je svesnost, odgovornosti i dužnosti na poslu. Kao najbitniju kategoriju, medicinske sestre ističu, upravo, odgovornost. Medicinska sestra strukturise sopstvenu odgovornost kroz praktičnu primenu etičkih principa struke, kroz stalno sticanje znanja i spremnosti za optimalno lično učešće u stručnom radu.

Na ličnu sigurnost posla utiče više faktora kao što su obrazovanje, iskustvo, veštine, sposobnosti i performanse. Zbog svog značaja i doprinosa društvu, karijera medicinske sestre-tehničara ima dobru sigurnost. Ovu kategoriju preferiraju ispitanici koji uspostavljaju karijeru, ali i oni u fazi održavanja karijere.

Osećaj pripadnosti podrazumeva povezanost sa drugima, timski rad, bliski odnosi s kolegama, socijalno zadovoljstvo, česti kontakti sa drugima. Medicinska sestra kroz pripadnost strukovnoj asocijaciji ostvaruje poistovećenje, uzajamno razumevanje i bliskost sa pojedincima koji svojim delovanjem ostvaruju ciljeve zdravstvene nege. Ova kategorija je najmanje bitna za ispitanike do 10 godina staža.

Графикон 2. Prikaz značaja kategorija potreba koje medicinske sestre-tehničari trenutno ističu kao bitne

Grafikon 3. Preferirane kategorije potreba u domenu rada medicinskih sestara-tehničara prema dužini radnog iskustva

Raznolikost posla podrazumeva obavljanje različitih zadataka i korišćenje različitih sposobnosti i talenta zaposlenih. Radni zadaci mogu biti izazovni i raznovrsni, ako zahtevaju upotrebu različitih sposobnosti.

Najmanji značaj ovoj kategoriji trenutno pridaju ispitanici od 20 do 30 godina staža.

Upotreba sposobnosti ističe se kao bitna vrednost u sestrijskoj profesiji.

Visoku potrebu za samoaktuelizacijom zaposleni može realizovati na poslu koji je kreativan i izazovan, i ako ima mogućnosti da učestvuje u odlučivanju.

Autonomija i inicijativa u radu medicinskih sestara su ograničene.

U ovom istraživanju, autonomija u radu medicinskih sestara je najmanje preferirana vrednost.

Priznanje- kategorija koja bi obuhvatala nagrade i mogućnost napredovanja u sestrijskoj profesiji je pitanje koje je istraživano od strane Svetske zdravstvene organizacije 2008.godine (7). Ovu kategoriju u našem istraživanju ističu kao bitnu ispitanici koji uspostavljaju karijeru.

ZAKLJUČAK

Utvrđivanje vrednosti i preferencija u profesiji medicinskih sestara-tehničara korisno je kako za organizaciju, pojedinca tako i za samu profesiju.

U našem uzorku najvažnija kategorija u delokrugu rada medicinske sestre je odgovornost, što i preferira najveći broj ispitanika.

Za pojedinca dobijeni rezultati omogućavaju spoznaju vlastitih mišljenja i prioriteta posla i njihovu implementaciju u planove karijere.

LITERATURA

1. Ćorluka V, Aleksić Ž. Novi kvalitet u organizaciji i sadržaju rada medicinskih sestara i tehničara, *Velarta*, Beograd, 1996.
2. Bahtijarević Šiber F. Menadžment ljudskih potencijala, *Golden marketing*, Zagreb, 1999.
3. Pajević D. Psihologija rada, *Liber*, Beograd, 2006.
4. Janićijević N. Organizaciono ponašanje, *Datastatus*, Beograd, 2008.
5. M. Jovanović Božinov, Ž. Kulić, T. Cvetkovski. Osnovi upravljanja ljudskim resursima, *Megatrend univerzitet*, Beograd, 2008.
6. Vujić D. Menadžment ljudskih resursa i kvalitet, *Centar za primenjenu psihologiju*, Beograd, 2008.
7. www.szx.org.rs/download/Nurses.

Establishing professional values and preferences in developing career nurses

Dragana Blagojević

ABSTRACT

The healthcare as an integral part of medical protection is a professional sphere of medical nurses and technicians. The knowledge of yourself and your potentials, values and preferences is important for a career to be successful and planned. The determination of values and preferences in medical nurses-technicians profession is useful for an organization as well as for an individual and for the profession itself. The aim of this work was to determine categories that medical nurses-technicians pointed out, i.e. those that they preferred in the sphere of their work depending on their work experience.

KEY WORDS

Career, medical nurses, preferences, values.